

פרק א' - פעילות השירות הפסיכולוגי חינוכי

1. כללי

- 1.1 השירות הפסיכולוגי חינוכי (השפ"ח) ברשויות המקומיות מיועד לתת שירות פסיכולוגי חינוכי לתלמידים, להורים, לצוותי החינוך בגני הילדים ובבתי הספר ולגורמים הקהילתיים.
- 1.2 מדיניות הפעלת השירות הפסיכולוגי חינוכי ברשויות המקומיות נקבעת על ידי השירות הפסיכולוגי הייעוצי במשרד החינוך (שפ"י), בשיתוף ובתיאום עם מרכז השלטון המקומי ובהתאמה לצרכים המגוונים ברשויות המקומיות.
- 1.3 מדיניות זו באה לידי ביטוי בחוזר מנכ"ל משרד החינוך "מתווה השירות הפסיכולוגי- חינוכי" - התש"ע - 8/א 2010.

2. המבנה הארגוני

- 2.1 השירות הפסיכולוגי חינוכי מהווה יחידה/מחלקה באגף החינוך בעירייה. מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי כפופה מינהלית למנהל אגף החינוך ולסמנכ"לית קהילה.
- 2.2 שיוכו של השירות הפסיכולוגי חינוכי לאגף החינוך בעירייה מאפשר מתן שירות פסיכולוגי חינוכי באמצעות קשר ישיר והדוק למערכת החינוך העירונית ולמוסדות החינוך שלה, ועל ידי כך הכרה מעמיקה של הצרכים ההתפתחותיים (הקוגניטיביים, הרגשיים והחברתיים) והחינוכיים של הילדים במוסדות אלו.

3. השירות הפסיכולוגי הייעוצי במשרד החינוך (שפ"י)

- 3.1 השירות הפסיכולוגי הייעוצי במשרד החינוך (שפ"י), אשר כאמור לעיל מתווה את המדיניות של עבודת השירות הפסיכולוגי חינוכי, קובע נהלים וסטנדרטים לעבודה מקצועית בכפיפות לחוקים המחייבים את העיסוק בפסיכולוגיה. כמו כן, הוא מספק תשתיות הכשרה וידע תוך הקפדה על אתיקה מקצועית.
- 3.2 הפיקוח על עבודת הפסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי חינוכי מתבצע על ידי המערך הארצי והמחוזי של אגף הפסיכולוגיה בשירות הפסיכולוגי הייעוצי (שפ"י).

4. תפישת העבודה המקצועית

- 4.1 על פי תפישת העבודה המקצועית של משרד החינוך, עבודת השירות הפסיכולוגי חינוכי צריכה להתבצע על פני כמה רצפים, המייצגים את העבודה המקצועית הרצויה:

רצף התפתחותי

4.2 ביסודה של הפסיכולוגיה החינוכית מונחת התפישה ההתפתחותית הרצופה מהלידה ועד ההתבגרות תוך חקירה והבנה של התהליכים המתרחשים במהלך הגדילה ושאיפה לאפשר ליווי מקצועי של ההתפתחות לילד, להוריו, למשפחתו ולסביבתו החינוכית.

4.3 השירות הפסיכולוגי חינוכי שואף לספק שירות לגילאי 3-18, ובחינוך המיוחד לגילאי 3-21. עם זאת, בשלב זה ניתן שירות במרבית הרשויות לגילאי 5-15, ובחינוך המיוחד לגילאי 3-21.

4.4 הקצאת שירותים פסיכולוגיים בגיל הרך חשובה מאוד לנוכח הערך המניעתי הרב המצוי בהתערבות מוקדמת גיל.

4.5 בקצהו השני של הרצף הגילאי נמצאים תלמידי התיכון. תקופת חיים זו מאופיינת באתגרים התפתחותיים ובהיבטים סיכוניים רבים, ולכן יש ערך מוסף להקצאת שירות פסיכולוגי בהתאם.

רצף אוכלוסיות

4.6 השירותים הפסיכולוגיים החינוכיים מעניקים שירות פסיכולוגי למסגרות החינוך ולמסגרות בקהילה התומכות במערכות החינוך. ליבה של תפישת השירות הוא הקצאות לילד, אם ישירות ואם בעקיפין. במסגרת התפישה משולבות זו בזו הראייה הכוללת והמערכתית יחד עם ראייה פרטנית של הילד ומשפחתו.

4.7 עבודת השירות הפסיכולוגי חינוכי מיועדת לאוכלוסיות הבאות במערכת החינוך: תלמידים, צוותים חינוכיים וייעוציים, הורים ומשפחות וגורמים רב מקצועיים התומכים במסגרות החינוך. חשיבות מיוחדת ניתנת לעבודה עם אוכלוסיות ילדים בעלות צרכים מיוחדים וילדים בסיכון כדי לאפשר שוויון הזדמנויות וקידום מירבי, וזאת תוך ראיית המערכת כולה, על כול תלמידיה וצוותיה.

4.8 כדי להשיג מטרה זו, מתקיים שיתוף פעולה עם הגורמים השונים הפועלים בקהילה: המרכזים לגיל הרך, השירותים החברתיים, המת"א, המרפאות לבריאות הנפש, המרכזים והמפעילים של תכניות ממשלתיות ועירוניות, קציני הביקור הסדיר, עובדי קידום הנוער ועוד.

רצף מניעה-התערבות

4.9 רצף מניעה-התערבות מייצג את חשיבות האיתור המוקדם של צרכים התפתחותיים, ובכלל זה פגיעות לסיכון, צרכים מיוחדים, משברי חיים וכו'.

4.10 משמעות הרצף בעבודת הפסיכולוג החינוכי היא סיוע לצוותי החינוך באיתור מוקדם ובהתערבות פסיכו-חינוכית מותאמת לצורכי הילד ומערכת החינוך.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

4.11 במקביל, הפסיכולוג החינוכי שותף בעיצוב תפישת המסגרת החינוכית בכול הנוגע לרווחה ולבריאות הנפש של ילדים ובני נוער. רווחתו ובריאות נפשו של התלמיד הם התשתית להתפתחות מיטבית ולמידה על מכלול היבטיה: הקוגניטיביים, הרגשיים, ההתנהגותיים והחברתיים. לגן ולבית הספר תפקיד משמעותי בתהליך זה.

4.12 התפישה הקיימת כיום היא, שלמסגרת החינוכית יש הזדמנות להשפיע על התפתחותם הרגשית והחברתית של ילדים ולהיטיב עמה. מילוי משימה זו יתרום גם לפיתוח יכולות אקדמיות ותפקודים לימודיים.

5. עקרונות היסוד שהשירות הפסיכולוגי חינוכי פועל על בסיסם

5.1 תפישה הוליסטית

ההתייחסות היא לכלל תחומי ההתפתחות – הקוגניטיבי, הרגשי, ההתנהגותי והחברתי - מתוך ראיית המאפיינים האישיים והייחודיים של הילד והדינמיות המתרחשת בתהליך התפתחותו.

5.2 תפישה אקולוגית

יש לראות את סביבות החיים השונות של הילד – המשפחה, מסגרת החינוך והקהילות השונות בחייו (סביבת המגורים, חברת השווים, קהילות ההשתייכות השונות) כבעלי השפעה על ההתפתחות האישית. חשיבות מרכזית נודעת להעצמתן של דמויות משמעותיות להתפתחות: הורים, בני משפחה ומחנכים.

5.3 איתור מוקדם

איתור מוקדם של קשיים בהתפתחות מגביר משמעותית את הסיכוי להשפעה מיטיבה של תהליכי ההתערבות.

5.4 ליווי ההתפתחות

השירות הפסיכולוגי עומד לרשות המשפחה ומסגרות החינוך על בסיס רציף. יש ביכולתו לשמש גורם מלווה בתהליכי הגדילה, בהתאם לצרכים המשתנים במהלך ההתפתחות.

5.5 פיתוח חוסן ועמידות

המענה הניתן על ידי השירות הפסיכולוגי חינוכי לפרט ולמערכת החינוך נועד להגביר משאבי חוסן ועמידות שמיוחסת להם חשיבות רבה בהתמודדות בשגרה, במצבי לחץ ובחירום. במערכת החינוך יש בהם משום תרומה להפחתה של נשירה ולקידום תלמידים בעלי קשיים בלמידה ובעלי התנהגויות סיכון.

6. אופי עבודת הפסיכולוגים

6.1 **ככלל**, שעות העבודה של הפסיכולוגים כוללות עבודה ייעוצית במערכת החינוכית, וכן עבודה פרטנית אבחונית וטיפולית המתקיימת במבנה השירות הפסיכולוגי חינוכי.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

- 6.2 חלק ניכר משעות העבודה מוקדש גם להשתתפות בוועדות מקצועיות, כדוגמת: ועדות השמה, ועדות שילוב, ועדות ערר, ועדות היוועצות עירוניות וכו'.
- 6.3 בנוסף, קיימות שעות עבודה אותן יש להקדיש לעבודה אדמניסטרטיבית הכוללת כתיבת דוחות פסיכולוגיים, היענות לפניית טלפונית וכו'.
- 6.4 לא אחת נדרשים הפסיכולוגים להיענות לפניית של צוותים חינוכיים בעיקר באירועי חירום גם מחוץ לשעות העבודה הפורמליות. יש לציין כי הם אינם מתוגמלים בתשלום שכר על עבודה ב"שעות נוספות", למרות שהם מבצעים אותה מעת לעת בשל חיוניותה.

7. היקף ועומק השירות

- 7.1 **משרד החינוך מתיר לרשות המקומית לקבוע את היקף ועומק השירות, לפי סדרי העדיפות שלה.** כאמור לעיל, המשרד מפרסם מדיניות, עקרונות והנחיות כלליות – אולם, כול רשות היא הקובעת את מרכיבי השירות שהיא נותנת.
- 7.2 בשנת 2010, פורסם חוזר מנכ"ל משרד החינוך ובו הצעה לשלוש רמות שירות, כאשר כול רשות בוחרת את רמת השירות שהיא נותנת לאוכלוסייה, להוציא אוכלוסייה המוגדרת כאוכלוסייה מחייבת במתן שירות ברמה א' (הרמה הגבוהה ביותר), וזאת בהתאם למשאביה ובהתאם לסדרי העדיפויות שלה.
- 7.3 להלן פירוט רמות השירות:

7.3.1 רמה א'

נוכחות סדירה של פסיכולוג במסגרת החינוכית, שילוב של המישור המערכתי והפרטני תוך מתן קדימות למישור המערכתי. השירות מיועד הן לצוותי החינוך והן לתלמידים ולהורים:

7.3.1.1 ייעוץ, הדרכה וליווי למסגרת החינוכית.

7.3.1.2 השתתפות בוועדות על פי חוק.

7.3.1.3 מתן הערכות פסיכולוגיות לילדים בעלי צרכים מיוחדים ו/או לילדים בסיכון גבוה.

7.3.1.4 התערבות פסיכולוגית טיפולית לילדים כנ"ל.

7.3.1.5 מתן ייעוץ וטיפול להורים.

7.3.1.6 התערבות במצבי לחץ ומשבר / חירום.

7.3.2 רמה ב'

נוכחות פסיכולוגית חלקית וייעודית במסגרת החינוכית, ושילוב הרובד המערכתי והפרטני תוך מתן קדימות למישור המערכתי:

השירות הפסיכולוגי חינוכי

7.3.2.1 מתן ייעוץ למנהל (ובמידת הצורך לצוות החינוכי), על פי פנייה, הכולל לפחות 3 מפגשי עבודה בשנה.

7.3.2.2 השתתפות בוועדות השמה.

7.3.2.3 השתתפות בוועדות שילוב בגיל הרך.

7.3.2.4 התערבות במצבי לחץ ומשבר חירום.

7.3.2.5 ייעוץ פסיכולוגי ראשוני למסגרות החינוך לנוכח אירועי סיכון חמורים.

7.3.3 רמה ג' (בסיסי)

מתן שירות פסיכולוגי ייעודי :

7.3.3.1 התערבות במצבי לחץ משבר/חירום.

7.3.3.2 השתתפות בוועדות השמה.

7.4 בעיקרון, השירות הניתן על ידי השירות הפסיכולוגי בבת ים הוא, כדלקמן :

7.4.1 ברמה א' – לאוכלוסיית הילדים בגילאי טרום טרום חובה (3) וחובה (5) ועד חטיבת הביניים העליונה (כתות יי-י"ב במימון עירוני), במוסדות המוכר שאינו רשמי – השירות הוא לחלק מאוכלוסייה זו ולא לכולה.

7.4.2 ברמה ב' – לאוכלוסיית הילדים בגילאי טרום חובה (4).

7.4.3 ברמה ג' – לחלק מאוכלוסיית התלמידים במוסדות החינוך מוכר שאינו רשמי ולאוכלוסיית הילדים בגילאים הנמוכים מגיל 3.

7.5 העירייה מרחיבה את השירותים הניתנים לאוכלוסיות מסויימות באמצעות תקציבי העירייה או/ו תקציבים מגורמים חיצוניים, כגון: משרדי ממשלה ועמותות. פירוט השירותים מוצג בדוח זה.

7.6 בנוסף, עדיין קיימות מסגרות בהם השירות הפסיכולוגי חינוכי היה מעוניין ליצור שיתופי פעולה מקצועיים רחבים, כגון: בית ספר להורים, המרכז לגיל הרך ועוד.

7.7 השירות הפסיכולוגי ניתן במסגרות החינוך הפורמאלי במוסדות הממלכתיים והממלכתיים דתיים.

7.8 לעומת זאת, במסגרות החינוך המוגדרים כמוכר שאינו רשמי, השירות הפסיכולוגי שניתן הינו לחלק ממוסדות החינוך בלבד.

7.9 מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי מתכננת לקיים דיון עם הנהלת העירייה בנושא אופן העבודה ומהותה במסגרות אלו.

7.10 פירוט רמות השירות הפסיכולוגי לפי מסגרות – לשנת תשע"ו

| מסגרת חינוכית | מספר המסגרות הקיים | רמה א' | רמה ב' | רמה ג' |
|---------------------------------------|--------------------|------------|----------|-------------------|
| גני ילדים טרום טרום חובה שנתון 3 בלבד | 5 | 5 | | |
| גני ילדים - טרום חובה (1) | 51 | | | 51 |
| גני ילדים - חובה (1) (2) | 56 | 56 | | |
| גני ילדים חינוך מיוחד (2) | 29 | 23 (3) | | |
| בתי ספר יסודיים | 22 | 19 | | 3 מוכר שאינו רשמי |
| חטיבות ביניים | 12 | 11 | | 1 מוכר שאינו רשמי |
| חטיבות עליונות | 11 | 11 | | |
| בתי ספר לחינוך מיוחד | 3 | 3 | | |
| סה"כ | 189 | 128 | 0 | 55 |

הערות לטבלה : (1) גני ילדים מעורבים עם שנתון נמוך יותר.

(2) חובה לתת שירות ברמה א'.

(3) בגנים התקשורתיים קיימים שירותי פסכולוג של העמותה בהיקף רחב.

8. השירות לילדים בגילאי לידה עד 3

8.1 השירות הפסיכולוגי חינוכי אינו אמור לתת שירות לילדים בגילאי לידה עד שלוש. יתרה מכך, ילדים בגילאים אלו נמצאים במסגרות חינוך שאינן שייכות למשרד החינוך.

8.2 עם זאת, בבת ים קיימות שתי תכניות המתייחסות לגילאים אלו והפועלות במעונות לתינוקות ופעוטות במסגרת התכנית הלאומית לילדים בסיכון. האחת, תכנית "מעגן" והשנייה, תכנית "אור".

השירות הפסיכולוגי חינוכי

- 8.3 מטרתן של התכניות היא לנקוט ככול האפשר בגישה "המניעתית" ולאחר בעיות מורכבות בגיל מוקדם ככול האפשר על מנת לטפל בהם בהצלחה.
- 8.4 תכנית "אור" פועלת באמצעות המרכז לגיל הרך העירוני ואינה כוללת איש צוות מתחום הפסיכולוגיה.
- 8.5 לעומתה, תכנית "מעגן" כוללת אנשי צוות מקצועיים: מרפאה בעיסוק, קלינאית תקשורת, פיזיותרפיסטית ואף שני פסיכולוגים, שאחת מהם היא רכזת התוכנית.
- 8.6 בשנת הלימודים תשע"ה, פעלה התכנית ב-7 מעונות ילדים. ארבעה פסיכולוגים מהשירות הפסיכולוגי חינוכי היוו חלק מצוות התכנית ופסיכולוגית נוספת ריכזה את הנושא. ניתנה תוספת תקציבית עירונית לעבודה ארוכת טווח עם הורי הילדים בגנים שבתכנית. אולם, בשנת הלימודים הנוכחית - תשע"ו, פעלה התכנית ב-3 מעונות בלבד, זאת לאור צמצום היקף התקציב לתכנית זו. לאור זאת, הצטמצם מספרם של אנשי הצוות המקצועי.
- 8.7 לטענת רכזת התחום בשירות הפסיכולוגי חינוכי, התכנית הלאומית לילדים בסיכון, המממנת את תכנית "מעגן" מאפשרת לקיימה שלוש שנים לכול היותר, שלאחריהן אמורה מנהלת הגן להתנהל באופן עצמאי לאחר שרכשה את הכלים הדרושים לכך בשנות פעילות התכנית בגן שלה. לאור העובדה, שהיו מספר גנים בהם התקיימה התכנית במשך שלוש שנים, הופסקה בהן התכנית וצומצם התקציב.
- 8.8 רכזת התכנית מציינת כי בחלק מגני הילדים נתקל צוות "מעגן" בחוסר שיתוף פעולה של מנהלת הגן, וכתוצאה מכך הופסקה התכנית בגן זה.
- 8.9 במסגרת תכנית "מעגן", מופנות עשר משפחות (בהתאם למסגרת התקציבית העירונית) להדרכת הורים במסגרת השירות הפסיכולוגי חינוכי. הדרכה זו נעשית במסגרת השירות הפסיכולוגי המורחב.

9. השירות לילדי קדם – חובה (שנתון ילדי 3-4)

- 9.1 השירות הניתן לילדי קדם החובה באמצעות השירות הפסיכולוגי הינו במרבית גני הילדים בקדם החובה ברמה ב', אולם, בשל הקצאתם של תקנים מהשירות הפסיכולוגי לנושא זה, מספר גני הילדים בהם ילדים משנתון 3 בלבד מקבלים שירות ברמה א'.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

9.2 להלן הנתונים על מספרי הילדים בגני הקדם חובה בחינוך הרגיל בשנים כדלהלן:

| שנת הלימודים | מספר כיתות גני הקדם חובה | מספר הילדים בגני הקדם חובה |
|--------------|--------------------------|----------------------------|
| תשע"ד | 44 | 2,060 |
| תשע"ה | 52 | 2,222 |
| תשע"ו | 56 | 2,321 |

הערה: בכיתות גני הקדם חובה משובצים ילדים בגילאי 3 - 4.

9.3 הנתונים בטבלה מצביעים על גידול במספרם של ילדי הגנים בגני הקדם חובה בחינוך הרגיל, וכן על גידול במספר כיתות גני הקדם חובה במהלך השנים.

9.4 על פי ההנחיות בחוזר מנכ"ל משרד החינוך תש"ע, 8/א - 2010, יש "לשאוף" לתת שירות לשכבת גיל זו, אולם, אין חובה לכך.

9.5 בשירות הפסיכולוגי החינוכי בבת ים הוחלט לתת שירות, גם אם חלקי, לשכבה זו - מתוך הכרה שכול שיאתרו ויטפלו בבעיות בגיל מוקדם יותר - כך סיכויי הילד טובים יותר להתקדם ולהתגבר, וכך גם המערכת החינוכית עשויה לטפל בעתיד בפחות מקרים או/ו במקרים פחות מורכבים.

9.6 המאפיין את הטיפול בשכבת גיל זו: ייעוץ לצוותים ולהורים, ובעיקר איתור בעיות התפתחותיות והפנייתן לטיפול מתאים - בדרך כלל באמצעות המכונים להתפתחות הילד בקופות החולים. במקרים מסויימים, לגבי ילדים עם קשיים מורכבים ואשר מסיבות שונות ההורים לא פנו למכון להתפתחות הילד - מפעיל השירות הפסיכולוגי חינוכי שיקול דעת ומאשר תהליך של הערכה במסגרת השירות הפסיכולוגי חינוכי.

9.7 האפשרויות הניתנות כיום להורים במסגרת המכונים להתפתחות הילד (והמרכז לגיל הרך העירוני) הן האופציות המקצועיות הטובות והנגישות ביותר לשכבת גיל זו, למרות שבחלק מקופות החולים יש זמן המתנה ארוך.

שירות פסיכולוגי בגני הטרום-טרום חובה (שנתון גילאי 3)

9.8 השירות הפסיכולוגי חינוכי מעניק שירות פסיכולוגי ברמה א' בגני הילדים במסגרת גני הטרום-טרום חובה. זאת, על אף העובדה כי השירות הפסיכולוגי חינוכי אינו מחוייב במתן שירות בגיל זה.

9.9 הצורך בייעוץ פסיכולוגי במסגרות אלו עלה בשנים האחרונות, לאור חוק חינוך חינם, שהחל לפעול לפני מספר שנים (בספטמבר 2012) גם בגילאי 3-4, ובעקבותיו, נפתחו מספר רב של כיתות גני ילדים חדשות על מנת לקלוט אוכלוסיית ילדים אלו.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

9.10 השירות מתמקד בייעוץ למנהלת הגן בנוגע לילדים שהיא מציגה בפני הפסיכולוג, או שהפסיכולוג מבחין בעצמו, ולאחריו, במידת הצורך, שיחות עם ההורים במטרה לייעץ ולכוון.

9.11 הפסיכולוגית רכזת התכנית ציינה כי במקרה אחד לא היה שיתוף פעולה עם מנהלת הגן, ולכן השירות הופסק.

שירות פסיכולוגי בגני הקדם חובה (שנתון גילאי 4)

9.12 תקציב העירייה במסגרות גני הילדים קדם חובה (שנתון 4) הינו גם עבור עריכת 12 אבחונים (לכול היותר) לילדים בגילאי 4 – 5, בהתאם לצרכים העולים מן השטח וסדרי הקדימויות. מדובר בעיקר במשפחות בהם מסיבות שונות אין ההורים יכולים/מסוגלים לטפל בילדיהם ולהמציא אבחונים מקופות החולים להם הם שייכים.

9.13 בנוסף לכך, במסגרת התכנית הלאומית לילדים ולנוער בסיכון פועלות בגני הילדים גם תכניות "אור" ו"מעגן". בשנת הלימודים תשע"ו, פעלה תכנית "מעגן" ב-24 כיתות גן, ואילו תכנית "אור" פעלה בשנה זו ב-15 כיתות גן, כולל בגני החובה.

10. השירות לילדי גן חובה

10.1 לכול אחד מגני החובה מוצמד פסיכולוג המעניק שירות למנהלת הגן ולצוות על בסיס שוטף, ומגיע לגן אחת לשלושה עד ארבעה שבועות.

10.2 להלן הנתונים על מספרי הילדים בגני החובה בחינוך הרגיל בשנים כדלהלן:

| שנת הלימודים | מספר כיתות גני חובה | מספר הילדים בגני חובה |
|--------------|---------------------|-----------------------|
| תשע"ד | 59 | 1,529 |
| תשע"ה | 57 | 1,514 |
| תשע"ו | 56 | 1,327 |

הערה: בכיתות גני החובה משובצים גם ילדים בגילאי 4.

10.3 הנתונים בטבלה מצביעים על קיטון במספרם של ילדי הגנים בגני החובה בשלוש השנים האחרונות, וכן על קיטון במספר כיתות גני החובה במהלך השנים.

10.4 השירות הפסיכולוגי חינוכי נותן שירות לגני ילדים אלו בהיקף של 2 - 3 שעות שבועיות.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

- 10.5 עבודת הפסיכולוג בגן החובה מתמקדת בעיקר בליווי, הדרכה ותמיכה למנהלת הגן ולצוותה. עבודה זו כוללת איתור ומעקב אחר ילדים עם צרכים מיוחדים בתחומי ההתפתחות השונים, הדרכת הורים - ייעוץ ראשוני והכוונה, והערכות פסיכולוגיות.
- 10.6 הערכות פסיכולוגיות לתלמידי גן החובה מבוצעות על ידי פסיכולוג הגן במקרים בהם קיימים קשיים מורכבים ביותר בתחומים שונים (הבעת השפה והבנתה, מוטוריקה, תפקוד רגשי, קשב, וכד').
- 10.7 במידת הצורך, נערכת על ידי הפסיכולוג גם "הערכת בשלות" לחלק מילדי גן החובה, בעיקר לאלו שנולדו ברבעון האחרון של השנה, על מנת לקבל החלטה מושכלת על עלייתם לכיתה א' בבית הספר היסודי, או, לחילופין, הישארותם שנה נוספת בגן.
- 10.8 מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי פועלת לשינוי המדיניות בנושא הישארות שנה נוספת בגן החובה, במטרה לצמצם את כמות הילדים הנשארים שנה נוספת בגן החובה.
- 10.9 מנהלת השירות הפסיכולוגי מצביעה על שני נושאים שאותם היא מעוניינת לקדם ולפתח בתחום הגיל הרך, כדלקמן:
- 10.9.1 השירות הניתן לילדי הגנים בגילאי טרום- חובה (4).
- 10.9.2 קידום הפיכתו של השירות הפסיכולוגי חינוכי כמוכר גם להתמחות התפתחותית.
- 10.10 בשירות הפסיכולוגי חינוכי מתקיימים פורומים מקצועיים לגיל הרך בהשתתפות הפסיכולוגים בתחומי החינוך הרגיל והחינוך המיוחד, שמטרתם להעלות דילמות מקצועיות ותכנים, רענון נהלים ועוד.
- 10.11 באופן כללי, מציינים הפסיכולוגים כי שיתופי הפעולה עם הגורמים המקצועיים מחוץ לשירות הפסיכולוגי השתפרו בשנים האחרונות, בזכות פעולתה של מנהלת השירות הפסיכולוגי.
- 10.12 במפגש עם הרכזת לגיל הרך בשירות הפסיכולוגי חינוכי הועלו מספר סוגיות לקידום, ולשידרוג עבודת הפסיכולוגים בתחום זה. להלן עיקרי הסוגיות:
- 10.12.1 פיתוח המחקר וההערכה בתחום הבשלות לבית הספר.
- 10.12.2 מתן מענה רחב יותר לאוכלוסיית הילדים הלומדים במוסדות "מוכרים שאינם רשמיים".
- 10.12.3 הסתייעות בשירות הפסיכולוגי חינוכי, תוך שימוש בידע הנצבר בבניית תכנית הכשרה לסייעות, ובעיקר לסייעות המועסקות בגני החינוך המיוחד, ואף בהכשרתן בפועל בתחומים הרלוונטיים.
- 10.12.4 הרחבת שיתוף הפעולה עם מתי"א.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

10.12.5 שיוך עובדת סוציאלית מקשרת מטעם הרווחה לכול אחת מכיתות הגן.

10.12.6 יצירת קשרי עבודה הדוקים יותר עם המרכז לגיל הרך.

11. פרויקט "צבעים"

11.1 במסגרת פרויקט "צבעים" נותן השירות הפסיכולוגי מענה לבעיות התנהגות קשות בקרב ילדים בגילאי 3-6, הלומדים במסגרות גני הילדים העירוניים הקדם חובה וחובה.

11.2 בפרויקט זה שתי פסיכולוגיות רכזות העובדות בשיתוף פעולה מלא. פסיכולוגיות אלו והצוות המטפל בתחום זה עברו הכשרה מיוחדת.

11.3 במסגרת המפגשים של מנהלות הגנים עם המפקחות מציגות רכזות התכנית את מודל העבודה בפניהן. המדובר הוא בעבודה רב מערכתית הכוללת איתור מקור הבעיה וסיבותיה, אבחון ודרכי טיפול. התהליך מבוצע בשיתוף מנהלת הגן, גורמי חינוך, נציגי העירייה והורי הילד.

11.4 מנהלת הגן מפנה את הילד המאותר על ידה כבעל התנהגות קשה המסכן את עצמו ואת סביבתו לקבלת השירות הפסיכולוגי באמצעות טופס מיוחד, בו מתוארת סיבת ההפנייה ועליו חתומות מפקחת הגן והיועצת.

11.5 במועד הביקורת טופלו כ-20 משפחות במסגרת זו, כך שלכול משפחה מוקצות בסך הכול כ-25 שעות טיפוליות.

11.6 בנוסף, מתקיימות פגישות בין מקצועיות במטרה לעקוב אחר התהליך כולו, לייעץ ולהפנות לגורמי טיפול נוספים במידת הצורך.

11.7 לדברי מנהלת השירות הפסיכולוגי, התכנית מיטיבה מאוד עם המשפחות, הילדים וצוותי ההוראה.

11.8 תקציב הפרויקט הינו תקציב העירייה, הבא לידי ביטוי בשירות הפסיכולוגי המורחב.

11.9 בשנת 2016, החלה לפעול תכנית "אילנות", שאף היא מיועדת לטיפול בילדים עם בעיות התנהגות קשות, מחדש. התכנית מתקיימת במסגרת התכנית "עיר ללא אלימות", ללא שיתוף השירות הפסיכולוגי חינוכי.

12. השירות לילדי הגנים בחינוך העצמאי - המוכר שאינו רשמי

12.1 גני הילדים של החינוך העצמאי - המוכר שאינו רשמי מקבלים שירות ברמה א' בחמש כיתות גן החובה בלבד.

12.2 להלן הנתונים על מספרם של ילדי הגנים בחינוך העצמאי – המוכר שאינו רשמי – הנכונים לשנת הלימודים הנוכחית - תשע"ו:

השירות הפסיכולוגי חינוכי

| מספר הילדים | מספר כיתות הגן | הבעלות |
|-------------|-------------------|-------------|
| 30 | חובה – 1 | אגודת ישראל |
| 30 | טרום טרום חובה -1 | נתיבות רבקה |
| 29 | טרום חובה – 1 | |
| 35 | חובה - 1 | |
| ---- | | |
| 94 | | |
| 13 | טרום טרום חובה -1 | בני ציון |
| 20 | טרום חובה – 1 | |
| 30 | חובה - 1 | |
| ----- | | |
| 36 | | |
| 174 | טרום טרום חובה -6 | ישועות יעקב |
| 138 | טרום חובה – 5 | |
| 159 | חובה - 5 | |
| ---- | | |
| 471 | | |
| 18 | טרום חובה – 1 | באבוב |
| 22 | חובה - 1 | |
| ---- | | |
| 40 | | |

השירות הפסיכולוגי חינוכי

| מספר ילדים | מספר כיתות הגן | הבעלות |
|------------|-------------------|----------------|
| 32 | טרום טרום חובה 1- | האיש משה |
| 36 | טרום חובה – 1 | |
| 35 | חובה - 1 | |
| ---- | | |
| 103 | | |
| 28 | טרום חובה 1- | שובו |
| 33 | חובה - 1 | |
| 862 | 30 | סה"כ |
| 19 | טרום חובה 1- | חב"ד (גן פרטי) |

12.3 על פי נתונים אלו, במסגרת גני החובה לומדים 344 ילדים, ולפי תקן משרד החינוך מגיע להם תקן של כ-70% משרה. כאמור, בפועל הם מקבלים שירות ברמה א', רק בחמש (מתוך 11) כיתות גן החובה.

13. השירות לתלמידי בתי הספר היסודיים

13.1 בבת ים 19 בתי ספר יסודיים בחינוך הרגיל, מהם 14 בתי ספר ממלכתיים ו-5 ממלכתיים דתיים. סה"כ כ-7,200 תלמידים לומדים במסגרת זו (בכיתות א'-ו').

13.2 השירות הפסיכולוגי חינוכי נותן שירות ברמה א' בהיקף של כ-10 שעות שבועיות לכול אחד מבתי הספר היסודיים.

13.3 עבודת הפסיכולוג בבתי הספר היסודיים מתמקדת בין השאר במתן מענה לבעיות הסתגלות (לימודית, חברתית, התפתחותית), קשיים לימודיים וקשיים התנהגותיים ורגשיים ולבעיות האופייניות לתחילת גיל ההתבגרות.

13.4 עבודתו של הפסיכולוג כוללת עבודה ייעוצית לצוותי החינוך הן ברמה הפרטנית והן ברמה המערכתית, הדרכת הורים, עבודה טיפולית עם הורים וטיפולים קצרי מועד ועוד.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

13.5 בנוסף, מעניק השירות הפסיכולוגי חינוכי 2-3 טיפולים ארוכי טווח בכול אחד מבתי-הספר במהלך שנת הלימודים לתלמידים הזקוקים לכך, הכוללים עבודה טיפולית ארוכת טווח עם ההורים.

החינוך העצמאי – מוכר שאינו רשמי

13.6 בבת ים 6 בתי ספר יסודיים בחינוך העצמאי – מוכר שאינו רשמי.

13.7 להלן הנתונים על מספרי התלמידים הלומדים במוסדות אלו:

| שם המוסד החינוכי | מספר התלמידים |
|--------------------|---------------|
| ישועות יעקב - בנות | 513 |
| ישועות יעקב - בנים | 415 |
| האיש משה - בנים | 203 |
| בני ציון - בנים | 186 |
| שובו | 348 |
| נתיבות רבקה - בנות | 200 |
| סה"כ | 1,955 |

13.1 על פי נתונים אלו, במסגרת בתי הספר היסודיים לומדים 1,955 תלמידים, ולפי חוזר מנכ"ל משרד החינוך מגיע להם תקן בהיקף של 200% משרה.

13.2 מנהלת השירות הפסיכולוגי מסרה לביקורת כי השירות בתחום החינוך המוכר שאינו רשמי מסתכם בשלושה בתי ספר יסודיים (בני ציון, ישועות יעקב ונתיבות רבקה). השירות לבתי ספר אלו ניתן ברמה א', ואילו לשאר בתי הספר ניתן שירות ברמה ג', קרי, מתן שירות פסיכולוגי ייעודי: התערבות במצבי לחץ/משבר/חירום, והשתתפות בוועדות השמה. בהתאם להמלצת יועצת בית הספר נערכים גם מספר אבחונים.

"חדרי שלוה"

13.3 במסגרת התכנית הלאומית מוקמים בשני בתי ספר יסודיים בעיר (גורדון וטבנקין) "חדרי שלוה", המיועדים למתן מענה רגשי במצבים של אלימות, טראומה וסיכון במסגרת בית הספר.

13.4 המטרה היא יצירת סביבה פיזית מיטיבה עבור הילדים באחריות בית הספר תוך כדי הרחבת הידע וההדרכה למורים ולהורים, הרחבת המענים החינוכיים בטיפול בבעיות משמעת והתנהגות, שילוב פסיכולוגים ומטפלים פרא רפואיים, חיזוק תחושת המסוגלות וירידה בהתנהגות בלתי סתגלנית, יצירת מקום פיזי למפגש הורים וילדים במהלך ובהמשך ליום הלימודים וכו'.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

13.5 לשם כך, הוקצה תקציב של כ-100,000 ש"ח לבית הספר המיועד הן לאבזור "חדרי השלווה", והן לתשלומים עבור הטיפולים המתבצעים בחדרים אלו.

13.6 לאור זאת, צפויה עבודת השירות הפסיכולוגי חינוכי להתרחב ולהתאים פעילויות הנוגעות לייעודם של "חדרי שלווה" אלו, ובהן טיפול פרטני וקבוצתי בעשרות ילדים בכול בית ספר, הדרכת התרפיסטים וכו'.

14. השירות לתלמידי בית הספר העל יסודי

14.1 השירות הפסיכולוגי נותן שירות ל- 11 בתי ספר על יסודיים בחינוך הרגיל בהם לומדים כ- 6,700 תלמידים (כיתות ז'-י"ב).

14.2 השירות הניתן לתלמידי כיתות ז'-ט' הינו ברמה א', ובמסגרת תקני הפסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי חינוכי.

14.3 העירייה הוסיפה לבתי הספר העל יסודיים שירות ברמה א' על זה הקיים באמצעות תקציב מיוחד המסתכם ב- 5 שעות שבועיות לבית ספר. תקציב זה, המיועד לחטיבה העליונה (כיתות י'-י"ב), בא לידי ביטוי בשירות הפסיכולוגי המורחב באמצעות משולם שכרם של הפסיכולוגים.

14.4 הפסיכולוג בבית הספר נפגש עם צוותי ההוראה והייעוץ ומסייע להם בתחומי הכשרתו, ובנוסף לכך קיימת העבודה השוטפת המתבצעת לרוב בשירות הפסיכולוגי עצמו.

14.5 עבודת הפסיכולוג בשכבת גיל זו מתמקדת בהתערבות טיפולית פרטנית (לעומת מסגרות החינוך בשכבות הנמוכות יותר) בשל הצורך למתן מענה לתהליכים רגשיים האופייניים לה. במקביל, ניתן ייעוץ למנהלי בתי הספר, לצוותי החינוך ולהורים.

14.6 בשנת תשנ"ה, התקבלו תקציבים נוספים לטיפול במתבגרים בסיכון, זאת בנוסף, להד ספייס. המדובר הוא על תכנית ויצמן המתקצבת טיפול ל-30 תלמידים בגילאים אלו.

החינוך העצמאי – מוכר שאינו רשמי

14.7 בבת ים 2 בתי ספר על יסודיים בחינוך העצמאי – מוכר שאינו רשמי.

14.8 להלן הנתונים על מספרי התלמידים הלומדים במוסדות אלו:

| שם המוסד החינוכי | מספר התלמידים |
|--------------------|---------------|
| נתיבות רבקה - בנות | 210 |
| ישיבת קול רפאל | 60 |
| סה"כ | 270 |

14.9 על פי נתונים אלו, במסגרת בתי הספר העל יסודיים לומדים סך הכול 270 ילדים, ולפי חוזר מנכ"ל משרד החינוך מגיע להם תקן של כ-30% משרה.

הד ספייס

14.10 בשלהי שנת 2014, נפתח בבת ים ה"הד ספייס" - מרכז ייעוץ פסיכולוגי לבני נוער, שפועל על פי מודל אוסטרלי, ומעניק ייעוץ וטיפול למתבגרים בעלי קשיים רגשיים, משפחתיים וחברתיים.

14.11 המטרה היא התערבות מוקדמת על ידי אנשי מקצוע מתחומים שונים בשעת משבר בקרב צעירים במטרה למנוע ולצמצם תחלואה עתידית.

14.12 המרכז מעניק את השירותים הבאים:

14.12.1 טיפולים פסיכולוגיים פרטניים קצרי מועד (עד 18 מפגשים), על פי גישה קוגניטיבית התנהגותית או דינמית.

14.12.2 הדרכת הורים כחלק מטיפול בצעירים.

14.12.3 טיפולים קבוצתיים קצרי מועד (עד 18 מפגשים).

14.12.4 טיפול פסיכיאטרי בהתאם לצרכים העולים בטיפולים הפסיכולוגיים.

14.13 מימוש הפרויקט התאפשר הודות לסיוע עיקרי של הקרן לפיתוח שירותים לנכים של הביטוח הלאומי, עיריית בת ים, משרד הבריאות, וכן באמצעות שותפים ותורמים.

14.14 המרכז משלים למעשה את פעילותו של השירות הפסיכולוגי חינוכי, שאינו יכול לתת מענה לכלל הצרכים בשל היקף כוח האדם, בהשוואה למשימות ולריבוי האוכלוסיות בהן הוא מטפל.

14.15 מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי הביעה רצון להעסקתם של פסיכולוגים מהשירות הפסיכולוגי חינוכי במסגרת זו, אולם נכון למועד הביקורת לא מועסקים פסיכולוגים אלו במסגרת זו.

התכנית הלאומית למניעת אובדנות

14.16 ממשלת ישראל הכריזה על מניעת התאבדות כאינטרס לאומי והחליטה לפעול ליישום תכנית לאומית לשם כך. בשנת 2015, החלה לפעול התכנית הלאומית למניעת אובדנות בעיר בת ים כתכנית בין משרדית בהובלת משרד הבריאות.

14.17 במסגרת התכנית הוקמה ועדת היגוי אשר אמורה לחבר בין כול אנשי המקצוע הרלוונטיים לשם שיפור קשרי העבודה ביניהם, ולשם יצירת הרצף הטיפולי וחיזוקו.

14.18 התכנית אמורה לתרום להתמקצעות של אנשי המקצוע בתחומי הטיפול, הרווחה והחינוך באמצעות הכשרת כוח האדם המיועד למשימות אלו.

14.19 במסגרת תכנית זו, נרתם גם השירות הפסיכולוגי לטיפול בבעיית האובדנות בקרב צעירים במסגרות החינוך. בשירות הפסיכולוגי חינוכי מונתה פסיכולוגית לריכוז התחום.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

14.20 בשלב זה של התכנית עברו הפסיכולוגים הכשרה מיוחדת, חלקם הכשרה בסיסית וחלקם הכשרה רחבה יותר, ומתקיימות שלוש קבוצות הדרכה להערכת הסיכון והטיפול בילדים עם מחשבות אובדניות. כמו כן, פסיכיאטר מטעם התכנית ילווה את הפסיכולוגים בייעוץ והדרכה.

14.21 בשלב מאוחר יותר תחל עבודה משותפת עם מגזרים נוספים ובהם יועצות בתי הספר, עובדים סוציאליים, מחנכים, פסיכיאטרים ועוד.

15. השירות לתלמידי החינוך המיוחד

15.1 בהתאם לחוק החינוך המיוחד (התשמ"ח - 1988) - "אדם בגיל שלוש עד עשרים ואחת שמחמת התפתחות לקויה של כושרו הגופני, השכלי, הנפשי או ההתנהגותי מוגבלת יכולתו להתנהגות מסתגלת והוא נזקק לחינוך מיוחד - מוגדר כילד בעל צרכים מיוחדים".

15.2 בהתאם לחוק זה, החינוך המיוחד הוא "הוראה, לימוד וטיפול שיטתיים הניתנים לילד בעל צרכים מיוחדים, לרבות טיפולי פיזיותרפיה, ריפוי בדיבור, ריפוי בעיסוק וטיפולים בתחומי טיפול נוספים שייקבעו ולרבות שירותים נלווים".

15.3 מטרת החינוך המיוחד היא לקדם ולפתח את כישוריו ויכולתו של הילד בעל הצרכים המיוחדים, במטרה להקל על שילובו בחברה ובמעגל העבודה.

15.4 תלמיד בעל צרכים מיוחדים לומד ב"מוסד לחינוך מיוחד" (לרבות כיתה במוסד חינוך רגיל שבה ניתן חינוך מיוחד), או במוסד חינוך רגיל כ"תלמיד משולב" הזכאי לתוספת של הוראה ולימוד וכן לשירותים מיוחדים (עזרים מסייעים, שירותים פסיכולוגיים, שירותים פארא רפואיים, שירותים סוציאליים וכו').

15.5 השירות הפסיכולוגי מספק את השירותים לילדים בעלי צרכים מיוחדים, כמתחייב מדרישות חוק החינוך המיוחד - באמצעות עבודה בגנים הטיפוליים, במערך הכיתות המיוחדות בבתי הספר לחינוך הרגיל, ובבתי הספר של החינוך המיוחד.

גני הילדים

15.6 להלן הנתונים על גני הילדים בחינוך המיוחד ועל מספר הילדים במסגרות האלו בשנים כדלהלן:

| שנת הלימודים | מספר כיתות הגנים בחינוך המיוחד | מספר התלמידים |
|--------------|-------------------------------------|---------------|
| תשע"ד | 23 (מהן כיתה אחת – מוכר שאינו רשמי) | 194 |
| תשע"ה | 25 (מהן כיתה אחת – מוכר שאינו רשמי) | 223 |

השירות הפסיכולוגי חינוכי

| שנת הלימודים | מספר כיתות הגנים בחינוך המיוחד | מספר התלמידים |
|--------------|---|---------------|
| תשע"ו | 29 (מהן שתי כיתות – מוכר שאינו רשמי) | 239 |

15.7 הנתונים בטבלה מצביעים על גידול במספרם של ילדי החינוך המיוחד ועל גידול במספרן של כיתות גני הילדים בחינוך המיוחד כתוצאה מגידול זה.

15.8 השירות הפסיכולוגי מעניק שירות לגני החינוך המיוחד ברמה א'.

15.9 לכול אחד מגני החינוך המיוחד מוצמד פסיכולוג המגיע לגן בתדירות של אחת לשבועיים לערך. בביקורים אלו מתרשם הפסיכולוג מתפקוד הילדים הן על ידי שיחה עם מנהלת הגן והן על ידי צפייה באופן כללי, מיעץ למנהלת הגן ולצוות הגן בנוגע לנושאים שונים הכוללים גם את האקלים בגן הילדים. כמו כן, הפסיכולוג משתתף בישיבות של צוותי הגן, לפי הנושא.

15.10 הפסיכולוג שותף בקבלת החלטות על המשך דרכם של הילדים בעבודה משותפת עם ההורים.

15.11 במידת הצורך, מבוצעים הערכות ואבחונים לחלק מילדי הגן. בדרך כלל במעבר לבית-הספר, הישארות שנה שלישית בגן הילדים או/ו ילדים שאינם מטופלים באופן עקבי באחד מהמכונים להתפתחות הילד של קופות החולים.

15.12 הרכזת של גני החינוך המיוחד בשירות הפסיכולוגי חינוכי הצביעה על היעדר "כתובת" שאליה ניתן לפנות באגף הרווחה לקבלת מידע על משפחתו של הילד המטופל במידת הצורך. לטענתה, גם מנהלות הגנים מצביעות על כך.

בתי הספר היסודיים

15.13 בעיר בת ים פועלים שני בתי ספר יסודיים לחינוך מיוחד: בית הספר "מסילות", המיועד לילדים הסובלים מפיגור שכלי וילדים עם לקויות תקשורתיות, ובית הספר "שחר" (בית ספר "צומח"), המיועד לילדים עם בעיות התנהגות קשות שנפתח בשנת הלימודים הנוכחית – תשע"ו. בנוסף לכך, פועלות כיתות לחינוך מיוחד בתוך בתי-הספר לחינוך הרגיל.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

15.14 להלן הנתונים על כיתות החינוך המיוחד בבתי הספר היסודיים ועל מספר התלמידים במסגרות האלו בשנים כדלהלן:

| שנת הלימודים | מספר הכיתות בחינוך המיוחד | מספר התלמידים |
|--------------|---------------------------|---------------|
| תשע"ד | 33 | 295 |
| תשע"ה | 34 | 316 |
| תשע"ו | 38 | 348 |

15.15 הנתונים בטבלה מצביעים על גידול במספרם של תלמידי החינוך המיוחד ועל גידול במספרם של כיתות החינוך המיוחד כתוצאה מגידול זה.

15.16 מספר התלמידים בבית הספר "מסילות" הסתכם בשנת תשע"ו בכ-70, ואילו בבית הספר "שחר" בכ-20 תלמידים.

15.17 בבית הספר "מסילות", השירות הפסיכולוגי הניתן מסתכם בשלוש שעות שבועיות הניתנות במסגרת השירות הפסיכולוגי המורחב, בתקציבים נוספים של העירייה, ולא במסגרת התקנים הקיימים בשירות הפסיכולוגי חינוכי, כפי שהיה עד שנת הלימודים הנוכחית.

15.18 זאת, עקב כניסת העמותה לילדים בסיכון לבית ספר זה בשנה האחרונה, ולמעשה, היעדר צורך מובחן בפסיכולוג מהשירות הפסיכולוגי חינוכי. אולם, לאור דרישת המערכת למתן שירות פסיכולוגי בכול זאת, אושרו שעות אלו.

15.19 בבית הספר "שחר", השירות הפסיכולוגי הניתן מסתכם בשבע שעות שבועיות, הניתנות במסגרת התקנים הקיימים בשירות הפסיכולוגי חינוכי.

בתי הספר העל יסודיים

15.20 בעיר בת ים פועל בית ספר על יסודי אחד, המיועד לחינוך המיוחד "יעד".

15.21 השירות הפסיכולוגי חינוכי נותן לבית ספר זה שירות בהיקף של כ-10 שעות שבועיות.

15.22 בנוסף לכך, פועלות כיתות לחינוך מיוחד בתוך בתי הספר העל יסודיים בחינוך הרגיל.

15.23 להלן הנתונים על כיתות החינוך המיוחד בבתי הספר העל יסודיים, ועל מספר הילדים במסגרות האלו בשנים כדלהלן:

| מספר התלמידים | מספר הכיתות בחינוך המיוחד | שנת לימודים |
|---------------|---------------------------|-------------|
| 299 | 28 | תשע"ד |
| 271 | 28 | תשע"ה |
| 236 | 23 | תשע"ו |

15.24 הנתונים בטבלה מצביעים על ירידה במספר התלמידים הלומדים בחינוך המיוחד בבתי הספר העל יסודיים, וכן על ירידה במספר הכיתות בחינוך המיוחד בבתי ספר אלו.

15.25 עבודת הפסיכולוג בבתי הספר בחינוך המיוחד נעשית לרוב באופן מערכתי ובמידת הצורך מתקיימת גם התערבות פרטנית.

15.26 יש לציין כי בבתי ספר אלו פועלים גם צוותים רב מקצועיים בתחומים השונים.

15.27 מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי הצביעה על הקושי לשותפות וקידום בתחום החינוך המיוחד, שנוצר בשל התחלופה התכופה של מפקחות החינוך המיוחד מטעם משרד החינוך בשנים האחרונות.

15.28 בנוסף לכך, היעדרו של גורם מרכז בעירייה שיהיה אחראי על נושא זה בכללו ויטפל בתהליכי ההפנייה למסגרות החינוך המיוחד או באפשרות האחרת, הכללתו של התלמיד בעל הקשיים/ הליקויים במסגרות החינוך הרגיל.

15.29 לטענת מנהלת השירות הפסיכולוגי, כתוצאה מקשיים אלו גדל מספרם של התלמידים המופנים לוועדות ההשמה, באופן משמעותי. עובדה, שיצרה עומס רב על עבודת הפסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי חינוכי הנוגעת להכנות הנדרשות מהם לקראת קיום הוועדות. זאת, משום, שעל פי חוק החינוך המיוחד יש לאבחן כול ילד המופנה לוועדת ההשמה כדי לבדוק את צרכיו ואת המסגרת המתאימה לו.

16. הכנה והשתתפות בוועדות שילוב והשמה

16.1 על פי חוק החינוך המיוחד, פועלות ועדות מקצועיות, שהרכבן ודרכי עבודתן נקבעו כחוק ובידיהן הסמכות והאחריות לקבלת החלטות לגבי זכאותו של תלמיד בעל צרכים מיוחדים לשירותי חינוך מיוחדים.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

16.2 **ועדת השילוב המוסדית (בחינוך הרגיל)** - דנה בזכאותו של תלמיד בעל צרכים מיוחדים ובעל לקות משמעותית להיכלל בתוכנית השילוב במוסד החינוך הרגיל ובהתחשב במשאבים הזמינים באותה מסגרת חינוכית (תנאים פיזיים, כח אדם, שעות וכו').

16.3 **ועדת ההשמה ברשות המקומית** - דנה בזכאותו של תלמיד בעל צרכים מיוחדים, בעל לקות משמעותית לחינוך מיוחד ולהשמה ברצף המסגרות החינוכיות הקיים, בהתאם למסגרת התקציבית הנקבעת מדי שנה.

16.4 לצורך קבלת ההחלטה בוועדות הנ"ל חייבת להתבצע קודם לכן הערכה פסיכולוגית. במסגרת השירות הפסיכולוגי חינוכי מבוצעות הערכות עבור התלמידים שעניינם עומד לדון בפני ועדת ההשמה או לקראת הדיון בפני ועדת השילוב. חלק קטן ביותר מהתלמידים מגיעים עם הערכות פסיכולוגיות שבוצעו על ידי גורמים חיצוניים.

16.5 להלן בטבלה הנתונים על מספר **ועדות השילוב** שהתקיימו בשנים תשע"ג – תשע"ה, בחלוקה לשכבות הגיל:

| שנת הלימודים | הגיל הרך | בתי הספר היסודיים וחטיבות הביניים |
|--------------|----------|--------------------------------------|
| תשע"ג | 109 | 611 |
| תשע"ד | 145 | 732 |
| תשע"ה | 156 | 678 |

16.6 נתונים אלו אינם כוללים ועדות שילוב **לחידוש זכאות** לתמיכה מסוג סייעת בכול שנה, המסתכמות בכ- 5 ועדות בגיל הרך, ובכ-30 ועדות בבתי הספר היסודיים וחטיבות הביניים.

16.7 על פי הנתונים המוצגים בטבלה זו, במהלך השנים חל **גידול** במספר ועדות השילוב לגיל הרך שהתקיימו ובהן השתתפו פסיכולוגים מהשירות הפסיכולוגי חינוכי. עם זאת, בשנת תשע"ה בהשוואה לשנת תשע"ד, חל **קיטון** במספר ועדות השילוב לבתי-הספר היסודיים וחטיבות הביניים שהתקיימו ובהן השתתפו פסיכולוגים מהשירות הפסיכולוגי חינוכי.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

16.8 להלן בטבלה הנתונים על מספר **ועדות ההשמה** שהתקיימו בשנים תשע"ד- תשע"ו :

| מספר ועדות ההשמה | שנת הלימודים |
|------------------|--------------|
| 444 | תשע"ד |
| 575 | תשע"ה |
| 699 | תשע"ו |

הערה : לא ניתן היה לקבל מאגף החינוך את הנתונים על התפלגות ועדות ההשמה לפי שכבות הגיל.

16.9 על פי הנתונים המוצגים בטבלה זו, במהלך השנים חל גידול במספר ועדות ההשמה שהתקיימו באגף החינוך ובהן השתתפו פסיכולוגים מהשירות הפסיכולוגי.

16.10 לדברי מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי, יש לשפר ולייעל באופן מקצועי את תהליך הפנייתו של תלמיד לוועדות ההשמה, ובכך לצמצם את מספרם של התלמידים המופנים.

17. התכנית הלאומית לילדים ובני נוער בסיכון

17.1 שישה משרדי ממשלה חברו יחד על מנת ליישם את המלצות "ועדת שמיד": משרד הרווחה והשירותים החברתיים מוביל ומתכלל את התכנית, משרד החינוך שותף להפעלת התכנית במחוזות ומשרדי הבריאות, קליטת העלייה, ביטחון הפנים והתמ"ת לוקחים כול אחד חלק פעיל בתכנית וביישומה. בנוסף, שותפים בתכנית מרכז השלטון המקומי וג'וינט ישראל, המשתתפת ביישום המרכיב לגיל הרך.

17.2 מטרת התכנית היא לצמצם את היקף הסיכון בקרב ילדים ובני נוער במצוקה במצבים המסכנים אותם במשפחתם ובסביבתם.

17.3 התכנית מיושמת עם דגש על קבוצות ייחודיות ומוחלשות במספר רב של יישובים. בשנת תשע"ו, התרחבה התכנית לכלל העיר בת ים, לאחר שפעלה בשנים עברו בחלקו הצפוני של העיר בלבד.

17.4 לרשויות המקומיות ניתנת האפשרות לבחור את המענים הנחוצים ביותר לילדים בסיכון בתחומן. אי לכך, מחויבות הרשויות לתהליך מיפוי ותכנון בין מקצועי מובנה ושיטתי.

17.5 הפסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים שותפים לבניית תכנית זו וליישומה בתחום "חדרי השלווה", בצד מיעוט פרויקטים מטעם התכנית המשלבות את הפסיכולוגים.

18. קידום שותפות עם ההורים

- 18.1 המודעות בשירות הפסיכולוגי חינוכי לעבודה עם ההורים גבוהה ביותר. אי לכך, ההורים שותפים בתהליכי הייעוץ והטיפול, וכן נוטלים חלק בלמידה בקבוצות. הפסיכולוגים פועלים לחבר את ההורים עם הצוותים החינוכיים בבתי הספר, וכן להעלות את המודעות של המערכות החינוכיות לחשיבות הקשר עם ההורים.
- 18.2 במקביל, מתקיימים בשירות הפסיכולוגי חינוכי קבוצת הדרכה לעבודה טיפולית עם הורים, סדנה לכלל צוות הפסיכולוגים בתחום הטיפול בהורים לבני נוער בסיכון, הרצאות בנושא של עבודה עם הורים הנמצאים בקונפליקט עם צוות בית הספר ועבודה עם הורים לילדים עם קשיים התפתחותיים.

19. תהליכי הטיפול בקבוצות

- 19.1 השירות הפסיכולוגי מציע תהליכי טיפול לילדים, לתלמידים ולהוריהם גם בקבוצות בתחומים שונים.
- 19.2 בשנת הלימודים תשע"ה התקיימו 7 קבוצות למיומנויות חברתיות לתלמידי בתי-הספר היסודי, 3 קבוצות הורים, 2 קבוצות להתמודדות עם חרדת בחינות בחטיבות, 4 הרצאות להורים לילדים בגיל הרך וסדנה להורים בטיפת חלב.
- 19.3 תקציב עירייה בשנת 2014 הסתכם ב- 70,000 ש"ח ובאמצעותו פעלו 5 קבוצות למשך 12 מפגשים כאשר עלות ההנחייה (שני פסיכולוגים מנחים) בכול אחת מהן הסתכמה ב- 14,000 ש"ח.
- 19.4 בשנת הלימודים תשע"ה פעלו קבוצות אלו במימון התכנית הלאומית.

20. המרכז העירוני לגיל הרך

- 20.1 המרכז העירוני לגיל הרך נחנך בשנת 2009 בשכונת עמידר והוא מופעל באמצעות החברה לתרבות, פנאי וספורט.
- 20.2 במרכז לגיל הרך מגוון שירותי אבחון, טיפול, הדרכה למשפחה, תכניות העשרה, חוגים וסדנאות לילדים בגילאי לידה ועד תשע ולהוריהם.
- 20.3 השירותים ניתנים על ידי צוות רב מקצועי פרה רפואי הכולל: פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, קלינאיות תקשורת, מטפלות בהבעה ויצירה (טיפול רגשי) ועובדת סוציאלית.
- 20.4 במרכז יחידה טיפולית בעלת הכרה של משרד הבריאות המיועדת לתינוקות וילדים בעלי איחור התפתחותי בתחומי מוטוריקה, תקשורת ושפה ובתחום החברתי והרגשי. השירות ניתן באמצעות הסכמים עם קופות החולים.
- 20.5 הפעילות במרכז לגיל הרך מתקיימת בשיתוף פעולה עם גורמי החינוך, הרווחה והבריאות הפועלים בעיר.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

20.6 השירות הפסיכולוגי חינוכי אינו מהווה חלק אינטגרלי בעבודת המרכז לגיל הרך.

21. הערכות פסיכולוגיות (אבחונים)

21.1 ביצוע הערכות פסיכולוגיות במסגרת עבודת השפ"ח מצריך הקדשת שעות עבודה רבות מסך כול מכסת השעות העומדת לרשות הפסיכולוגים לצורך מתן שירות במסגרות החינוך.

21.2 הערכה מלאה נמשכת, על כול שלביה (מההכנה ועד למסירת המידע להורים), עד כ-10 שעות, אם כי קיימות רמות וטכניקות שונות הדורשות מספר שעות קטן יותר. כך, לדוגמה, בזמן המוקדש לביצוע הערכה מלאה אחת יכול הפסיכולוג לתת טיפול פרטני/הדרכה למספר הורים/ילדים, או לתת סיוע מערכתי נרחב יותר לצוותי החינוך.

21.3 לפי חוזר מנכ"ל משרד החינוך, על השפ"ח לבצע הערכות פסיכולוגיות רק ברמת השירות הגבוהה ביותר (א') - וגם זאת "לילדים בעלי צרכים מיוחדים ו/או לילדים בעלי סיכון גבוה".

21.4 במסגרת השירות הפסיכולוגי בבת ים מבוצעות הערכות בהתאם להנחייה הנ"ל, וכן נערכות הערכות לגבי התלמידים שעניינם עומד לדיון בפני ועדת השמה.

22. נתוני פעילות השירות הפסיכולוגי חינוכי לשנים תשע"ב-תשע"ה (2011-2015)

22.1 עבודת השירות הפסיכולוגי חינוכי כוללת סוגי פעילות נוספים על ביצוע הערכות פסיכולוגיות. הביקורת ריכזה את הנתונים על מספרי הילדים שקיבלו שירות על פי סוגי הפעילות בחלוקה לשנים, כדלהלן:

| השירות/השנה | תשע"ב | תשע"ג | תשע"ד | תשע"ה |
|-------------------------------|-------|-------|-------|-------|
| אבחונים והערכות | 670 | 582 | 790 | 977 |
| טיפול טווח (קצרי וארוכי טווח) | 180 | 462 | 1,310 | 701 |
| טיפול (ייעוץ לצוותי החינוך) | 1,048 | 1,392 | 1,526 | 1,485 |
| השתתפות בוועדות השמה ושילוב | 573 | 920 | 839 | 766 |

השירות הפסיכולוגי חינוכי

22.2 בכול שנת לימודים נפתחים כ-2,000 תיקים חדשים, והטיפול בילדים/תלמידים ותיקים ממשיך.

22.3 מהנתונים שבטבלה עולה כי השוואה בין שנת הלימודים תשע"ב ושנת הלימודים תשע"ה מציגה **גידול משמעותי** בהיקף הפעילות בכול תחומי הפעילות של השירות הפסיכולוגי המפורטים בטבלה זו.

22.4 בתום הביקורת, נמסרו **הנתונים המסכמים על מספרי הילדים שטופלו על ידי השירות הפסיכולוגי חינוכי בשנת תשע"ו**, כדלקמן:

22.4.1 נתונים כמותיים של התערבויות פסיכולוגיות פרטניות תשע"ו

| סה"כ | טיפול קבוצתי | טיפול ארוך מעל 20 פגישות | טיפול/הדרכה קצר מועד 5-20 פגישות | התערבות עד 5 מפגשים | טיפולים והדרכות בשירות הפסיכולוגי (שלא לצורך הערכה או אבחון) |
|------------|--------------|--------------------------|----------------------------------|---------------------|--|
| 347 | 99 | 25 | 42 | 181 | ילדים |
| 346 | 5 | 16 | 38 | 287 | הורים |
| 693 | 104 | 41 | 80 | 468 | סה"כ מטופלים בשירות הפסיכולוגי חינוכי |
| 160 | 54 | 21 | 38 | 47 | ילדים |
| 55 | 15 | 6 | 11 | 23 | הורים |
| 215 | 69 | 27 | 49 | 70 | סה"כ מטופלים בשירות הפסיכולוגי המורחב |
| 507 | 153 | 46 | 80 | 228 | סה"כ ילדים |
| 401 | 20 | 22 | 49 | 310 | סה"כ הורים |
| 908 | 173 | 68 | 129 | 538 | סה"כ כללי |

השירות הפסיכולוגי חינוכי

22.4.1 נתונים כמותיים של הערכות פסיכולוגיות בשנת תשע"ו:

| סוג השירות | קדם יסודי | יסודי | חטיבות ביניים | תיכונים | סה"כ |
|---|------------|------------|------------------|------------|------------|
| הערכות עם אבחון בשפ"ח | 142 | 110 | 5 | 0 | 257 |
| הערכות ללא אבחון פורמאלי בשפ"ח | 134 | 186 | 37 | 38 | 395 |
| הערכות עם אבחון בשפ"מ -ציבורי | 33 | 25 | 142 | 57 | 257 |
| הערכות ללא אבחון פורמאלי בשפ"מ - ציבורי | 21 | 1 | 0 | 8 | 30 |
| סה"כ | 330 | 322 | 184 | 103 | 939 |

22.4.2 השתתפות בוועדות על פי חוק בתשע"ו

| סה"כ | השמות חדשות | השמות חוזרות | שילוב גני הילדים | שילוב בתי הספר | סה"כ |
|--------------------------|----------------|-----------------|---------------------|-------------------|-------|
| סה"כ ילדים בוועדות | 199 | 342 | 90 | 400 | 1,031 |

22.4.3 קונסולטציות במערכת החינוך – יעוץ עקיף

| סה"כ ילדים | יעוץ למורים | יעוץ ליועצת | יעוץ לגננת | דיונים בצוותים | סה"כ |
|---------------|----------------|-------------|------------|-------------------|-------|
| סה"כ ילדים | 426 | 922 | 487 | 760 | 2,595 |

השירות הפסיכולוגי חינוכי

22.5 מהנתונים בטבלה עולה כי בשנת תשע"ו טופלו 4,442 ילדים/תלמידים במסגרת השירות הפסיכולוגי חינוכי והמורחב, נתון המעיד על ההיקף הגדול מאוד של פעילות השירות הפסיכולוגי.

23. משבר וחירום לאומי

23.1 בעתות משבר וחירום, השירות הפסיכולוגי חינוכי עומד לרשות הקהילה. הוא שותף להיערכות החירום היישובית והחינוכית בכול רמות המניעה: משלב הכנת הקהילה על צרכיה השונים לשעת חירום ועד להתערבויות מערכתיות ופרטניות בעקבות משבר וחירום.

23.2 צוות הפסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי חינוכי משולב בצוות החפ"ק העירוני, ומופעל בהתאם לנוהלי החירום העירוניים.

23.3 דוגמה לכך ניתן היה למצוא בקיץ 2014 במסגרת "מבצע צוק איתן", אז התגייס צוות הפסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי חינוכי למתן הנחיות הנוגעות למצב זה וכן לשיח עם הצוותים החינוכיים בנוגע לדרכי ההתמודדות.

23.4 במצבים קיצוניים ניתן שירות נרחב יותר הכולל גם את הדרכת ההורים.

24. אירועי חירום

24.1 אירועי החירום העיקריים במסגרת השירות הפסיכולוגי חינוכי, הם אירועים בעלי אופי טראומטי (כגון: מוות במשפחה, ניסיון אובדני, חשיפה/פגיעה מתאונה, אלימות קשה, מות תלמיד וכד').

24.2 אירועים אלה מחייבים בדרך כלל התערבות מיידית, פעמים רבות גם בשעות שמעבר לשעות העבודה.

24.3 הביקורת בדקה ומצאה כי בעירייה לא קיים נוהל בכתב לטיפול באירועי חירום כגון אלו.

24.4 הביקורת סבורה כי לאור רגישות הנושא וחשיבותו קיים צורך חיוני להכנתו של נוהל עירוני זה לחטיבת קהילה, אשר יתייחס לכלל הגורמים הנוגעים לנושא, ובהם הנהלת אגף החינוך, אגף הרווחה וכו'.

24.5 הנוהל יגדיר את שרשרת הדיווחים על האירוע למנהלים השונים, המשימות המוטלות על כול אחד מהגורמים הנוגעים בדבר, מפגשים משותפים לקבלת דיווח, קבלת החלטות משותפות לביצוע, סיכומים ועוד.

24.6 הנוהל העירוני בהקשר של השירות הפסיכולוגי יכלול גם את הפעולות הבאות:

24.6.1 יידוע שרשרת הניהול עד למנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי ורכזת התערבויות בחירום בדבר האירוע, באופן מיידי. כך יקבל הפסיכולוג תמיכה וסיוע מקצועי ולא יתמודד עם האירוע בכוחות עצמו בלבד.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

24.6.2 תיעוד האירוע באופן מפורט על ידי הפסיכולוג מהשלב הראשון ועד לסיומו, בציון דרכי ההתערבות והטיפול.

24.6.3 ביצוע מעקב ובקרה אחר הטיפול באירוע באמצעות רכות התערבויות בחירום ומנהלת השירות הפסיכולוגי.

25. פגיעות מיניות

התכנית למתן מענה טיפולי לפגיעה מינית בקרב ילדים ונוער

25.1 בשנים האחרונות מתנהלת תכנית בין משרדית לטיפול בתלמידים שעברו פגיעה מינית. התכנית משותפת למשרד החינוך, משרד הבריאות, משרד הרווחה, הביטוח הלאומי ועמותת אשליים, וחברים בה גם נציגי העמותות אל"י, מיט"ל ועל"מ.

25.2 התכנית מתקיימת ברמה הארצית והיישובית כשהיא מלווה בוועדת היגוי ארצית בה חברים נציגים של כול המשרדים והארגונים הנ"ל.

25.3 התכנית כוללת הכשרה משותפת של אנשי מקצוע מכול המשרדים בהתערבות טיפולית בתלמידים שעברו פגיעה מינית.

25.4 זכאות לקבלת התערבות טיפולית במסגרת השירות הפסיכולוגי חינוכי ניתנת לתלמיד הנמצא במסגרת חינוכית בגילאים 3-18 (בחינוך המיוחד עד גיל 21), כאשר הפגיעה המינית התרחשה בקרב קבוצת בני הגיל או בין גילאים והיא (עד כמה שניתן לראות בהערכה ראשונית), אינה תוצאה של התעללות ממושכת, או של התעללות בתוך המשפחה.

25.5 ההתערבות הטיפולית הינה לרוב בעלת טווח קצר (כ-15 פגישות שבועיות בערך למשך שנת לימודים אחת).

תפקידי הוועדה המקומית (עירונית)

25.6 דיון בהפניית תלמידים לקבלת מענה טיפולי לשירות הפסיכולוגי חינוכי או לתחנה לבריאות הנפש או לשירותי הרווחה או לגוף מקומי אחר כגון עמותה מקומית, לפי שיקולי הוועדה.

25.7 דיון באירועי פגיעה מינית והמלצה על ההתערבות המערכתית ההולמת.

25.8 מעקב אחרי המטופלים במהלך או לאחר הטיפול.

25.9 למידה על התמונה היישובית הרחבה בנושא והמשגתה, וסיוע למערכות השונות ביישוב בידע, בתמיכה במטפלים ובהצעות לפעולה.

נוהל הפנייה לטיפול

25.10 גורם חינוכי בבית הספר ו/או בשירות הפסיכולוגי חינוכי, ו/או פקיד הסעד, ו/או מבריאות הנפש, המבקש להפנות תלמיד/ה שנפגע/ה מינית לטיפול, ממלא טופס הפנייה לטיפול לאחר קבלת הסכמת ההורים להפנייה והחתמתם על טופס ויתור סודיות לוועדה המקומית.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

- 25.11 הטופס מועבר לוועדה המקומית לצורך דיון בוועדה והפנייה לכתובת הטיפולית המתאימה.
- 25.12 במידה שהוועדה דנה במקרה ומחליטה להפנות אותו לטיפול, התלמיד מפונה לטיפול בשירות הפסיכולוגי חינוכי, או בבריאות הנפש, או בעמותה טיפולית המתמחה בנושא.
- 25.13 בשנת הלימודים תשע"ו, הגישה מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי בקשה להשתתפות תקציבית בטיפול פסיכולוגי לילדים שעברו פגיעה מינית בסך 25,000 ₪.
- 25.1 הביקורת בדקה ומצאה כי התקציב שהוקצה בפועל לשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת-ים הסתכם בשנת 2014 בסך של 33,300 ₪, ואילו בשנת 2015 הסתכם התקציב ב- 8,820 ₪ בלבד. מנהלת השירות הפסיכולוגי הסבירה כי למעשה, בשנת 2014 לא נוצל התקציב במלואו, והיתרה שנותרה הועברה לשימוש לשנת 2015, כך שלמעשה התקציב שהוקצה לנושא זה הסתכם ב- 42,120 ₪ לשנתיים.
- 25.2 בשירות הפסיכולוגי חינוכי היו בשנת 2014 ארבעה פסיכולוגים מטפלים בתחום זה, אשר עברו הכשרה מיוחדת לכך, ואילו בשנת 2015, פחת מספרם לשלושה פסיכולוגים בלבד.
- 25.3 הליך הפנייתם של הילדים המאותרים אורך כשבועיים וכולל דיווח לאגף הרווחה וקבלת הסכמת ההורים לטיפול תוך כדי הכנתם.
- 25.4 הוועדה לפגיעות מיניות בעיר הכוללת נציגות של רווחה, ייעוץ חינוכי ושירות פסיכולוגי חינוכי, מתקיימת אחת לחודש, במסגרתה מוגשים כעשרה ילדים נפגעים לדיון וקבלת החלטה על טיפול. בנוסף, דנה הוועדה גם במקרים של ילדים פוגעים עד גיל 12.
- 25.5 חלק מהילדים המאותרים מופנים על ידי השירות הפסיכולוגי חינוכי לטיפולים באמצעות עמותת אל"י, וזאת בהתאם להנחיות. מקרים אלו ממומנים מחוץ למסגרת התקציב של השירות הפסיכולוגי.
- 25.6 בחירת הילדים המופנים לטיפולים בעמותה זו נעשית על פי המקרים (כגון: גילוי עריות או פגיעה בילדים על ידי זרים), וכן כאשר יש ריבוי מקרים לטיפול.
- 25.7 לטענת הרכזת של פגיעות מיניות בשירות הפסיכולוגי חינוכי, ילדים אלו מקבלים טיפול לאחר זמן רב מדי (עד כדי המתנה של שמונה חודשים), בשל התנהלות איטית מדי של העמותה ללא כול הצדקה, ובנוסף, הטיפול ניתן בעיר ראשון לציון, דבר שלעיתים מונע מההורים להגיע עם ילדם לטיפול בשל מרחק הנסיעה.
- 25.8 לדבריה, יש למצוא בעיר בת ים פתרון לחדר טיפולים מתאים, ולוודא כי תהיה גם אבטחה במקום, וזאת לפי דרישות העמותה.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

- 25.9 ככול שהטיפולים יתקיימו בשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים, יותר ילדים ומשפחות יטופלו, וכך גם יועבר התקציב לטיפולים אלו ישירות לעירייה.
- 25.10 אחת לחודשיים, מתקיימת גם ועדה מחוזית, במסגרתה מתקיימים דיונים למניעת פגיעות מיניות והטמעת דרכי המניעה.
- 25.11 יש לציין כי השירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים מהווה מודל ייחודי בתחום זה.
- 25.12 עם זאת, קיימים מוסדות חינוך שצוותי החינוך בהם חוששים/נמנעים לדווח על פגיעות מיניות, ביניהם מוסדות של החינוך הדתי חרדי וכן מנהלות גני ילדים.

26. שירות פסיכולוגי מורחב

- 26.1 בחלק ניכר מהרשויות המקומיות קיים שירות פסיכולוגי מורחב (שפ"מ), המאפשר הרחבת השירותים הניתנים לקהילה במימון כספי נוסף (עירייה, הורים, משרדי הממשלה וכו'). כך גם בשירות הפסיכולוגי בבת ים (ראה פרק ד' העוסק בנושא זה בהרחבה).

27. משוב מהלקוחות

- 27.1 בשירות הפסיכולוגי חינוכי לא נהוג לקיים בתום כול שנת לימודים תהליך מדיד ומובנה של הערכת שביעות רצון לקוחות (הצוותים החינוכיים, ההורים) עמם נמצאים הפסיכולוגים בקשרי עבודה, וכן הפקת לקחים בהתאם לנתונים המתקבלים.
- 27.2 לדברי מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי, אין לשירות הפסיכולוגי חינוכי את שעות העבודה הנדרשות לצורך טיפול מקיף וקבוע בנושא, לרבות עיבוד הנתונים.
- 27.3 יחד עם זאת, מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי, נמצאת בקשר ישיר עם מנהלי בתי הספר, מפקחות ומנהלות גנים ומקבלת את המשובים באופן ישיר. כמו כן, נדרשים הפסיכולוגים לשיחות סיכום וקבלת המשוב בסופה של כול שנת לימודים.

28. תכניות עבודה

- 28.1 הביקורת בדקה את תכנית העבודה של השירות הפסיכולוגי חינוכי לשנים 2014-2015 ומצאה כי מדובר בתיאור תמציתי ביותר של פעולות השירות הפסיכולוגי חינוכי.
- 28.2 תכניות העבודה לא כללו מטרות ויעדים ספציפיים שאותם ניתן יהיה למדוד בתום שנת הפעילות.
- 28.3 לא ניתן להעריך על פי תכניות אלו את הישגי השירות הפסיכולוגי חינוכי בתום שנת הפעילות, הן מבחינת היקפם והן מבחינת איכותם.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

28.4 בתום הביקורת, העבירה מנהלת השירות הפסיכולוגי את הפרויקטים המתוכננים

לשנת הלימודים תשע"ז. להלן בטבלה:

| מספר המשתתפים | מספר הקבוצות | אוכלוסיית המשתתפים | מקור המימון | שם הפרויקט |
|----------------------------|--------------|-------------------------------|---|---------------------------------|
| 12 | | בני נוער- הערכות סיכון וטיפול | במסגרת השפ"ח | מניעת אובדנות |
| 17 | 2 בתי ספר | תלמידי בתי"ס היסודיים | התכנית הלאומית | חדרי שלווה |
| 12 | 1 | תלמידי ז' - חט"ב רגילה | קבוצה לתלמידים עם קשיי התנהגות במסגרת השפ"ח | |
| 8 | 1 | הורים | עירוני | קבוצה להורי ילדי החינוך המיוחד |
| 11 | 1 | תלמידי ה' -ו' | עירוני | קבוצת תלמידים יוצאי אתיופיה |
| 8+8 | 1 | בני 3-4 והוריהם | שפ"י | קבוצה דיאדית |
| 24 | 3 | תלמידי ה' -ו' | עירוני | קבוצות למיומנויות חברתיות |
| 16 | 2 | תלמידי ח' | עירוני | קבוצות למיומנויות חברתיות |
| 12 | 1 | הורי ילדי A.S.D | במסגרת השפ"ח | קבוצת הורים |
| גני טרום חובה | 47 גנים | צוות חינוכי גני טרום חובה | התכנית הלאומית | מעגן |
| 20 ילדים, משפחותיהם וגננות | | ילדי הגנים - בעיות התנהגות | עירוני | צבעים-טיפול בילדי גן |
| 30 | | תלמידים אתיופים בחט"ב | הגוינט | ויצמן-אבחון התאמות לבגרויות |
| 7 | | חט"ב | הגוינט | ויצמן-טיפול פרטני ויעוץ למערכות |
| 6 | | הורי גני חובה | עירוני | הרצאות להורים |
| 55 | | תלמידים כול הגילאים | עירוני | אבחונים לרווחה לוועדות החלטה |
| | | חטיבות עליונות | עירוני | עבודה בתיכונים |